

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת רעוא דרעוין

פרשת תרומה

בפאלם ספרינגס, קאליפאניע

שנת תשס"ח לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תצ"ז

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

עשה ארון וכלים ומשכן. וכי החכים
צ'לאל יותר ממשה, ומהו הלשון
'צ'לל' א-ל היית דייקא (ועיין צוה
בחסם סופר קיט. צד"ה ככל הא').

ויש לומר עוד, דהנה צ'רמצ"ן (ריש
הפרשה ד"ה כאשר) כתב,
דקדושת הארון גדולה יותר
מקדושת המשכן ע"ש. ואם כן סדר
העבודה הוא, מעלין בקודש ולא
מורידין (ברכות כח:), דיש לילך מן
הקל אל החמור, והיינו להתחיל
בהמשכן ולגמור בהארון. ונראה
בטעם הדבר, כי כל מה שמקודש
יותר קשה יותר להשיגו, ונריך לו
סיוע מתחלה על ידי הקדושות
הפחותות יותר, שעל ידם יתעלה
להמקודש יותר, ואי אפשר לאדם
לפסוע פסיעה גסה, אלא ללכת
ממדריגה למדריגה. ועל דרך מי
שרוצה להגיע בצולס בהמעלה
העליונה, הוא נריך להתחיל מלמטה
וללכת ממדריגה למדריגה, ולכן
מעלין בקודש, שמתחילין מדיוטא
התחתונה עד שיוכל להגיע
להמדריגה המקודשת יותר. - ולפי
זה יש לומר, כי צמלאכי מעלה
המוטל עליהם לעשות שני דברים,
כיון שהם עומדים ברום המעלה,

יסירנה כדי ליתן בתוכו העדות,
ושזו יתן הכפורת עוד הפעם עליו
מלמעלה, הרי אפוכי מטרתא למה,
ולאזיה נורך יעשה כן, ליתן עליו
הכפורת מתחלה ושזו להסירו.

ובתחלה נקדים לבאר מה שאמרו
חז"ל (ברכות נה.) ראה
קראתי צ'סם צ'לאל בן אורי בן חור
(ל-ב), אמר רבי שמואל בר נחמני
אמר רבי יונתן, צ'לאל על שם
חכמתו נקרא, צ'שעה שאמר לו
הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמור
לו לצ'לאל עשה לי משכן ארון
וכלים [שכן הם סדורין צפרשת כי
תשא, את אהל מאד ואת הארון
לעדות וגו' (לא-ז)], הלך משה והפך
לו ואמר לו, עשה ארון וכלים
ומשכן [צ'סדר שהם סדורין צפרשת
ויקחו לי תרומה]. אמר ליה, משה
רצינו, מנהגו של עולם אדם צונה
צית ואחר כך מכניס לתוכו כלים,
ואתה אומר עשה כלים ארון ומשכן,
כלים שאני עושה להיכן אכניס, שמה
כך אמר לך הקצ"ה עשה משכן
ארון וכלים. אמר ליה צ'לל א-ל היית
ידעת ע"כ. והוא תמוה שיהפוך
משה דברי אלקים חיים. ומה גם
שהרי צפרשתנו צ'אמת נאמר לו,

- ולפי זה פרשת תרומה נאמרה קודם חטא העגל, וציווי משה לישראל (צפרשת ויקהל) היתה רק אחר חטא העגל, למחרת יום הכפורים.

והנה צמתן תורה נתעלו ישראל למדריגת מלאכי מעלה,

וכמו שאמר הכתוב להדיא (תהלים פ-ו) אני אמרתי אלקים אתם וצני עליון כולכם, חבלתם מעשיכם, אכן כאלים תמותון (עבודה זרה ה.).

ואיתה צמדש רצה (שיר א ג, ד) שנעקר יצר הרע מלצם ע"ש. וכיון שהיו כמלאכים אין צהם דין מעלין בקודש, שאין צריכין להתעלות מן הקל אל החמור, אלא כל המקודש קודם את חצירו. ולכן צפרשת תרומה שנאמר אחר שאמרו נעשה וגשמע, קודם החטא, אין צריכין להתחיל מהמשכן קדושה קלה, אלא תחלה ארון וכלים ואחר כך משכן, ועשו ארון, ועשית שלחן וכו'. אמנם הציווי לצלאל היה כבר אחר החטא, שאינם עוד צני עליון, וכשעומדים צדיוטא התחונה צריכין ללכת ממדריגה למדריגה, מעלין בקודש ולא מורידין, על כן העיר לו צלאל, שאולי אחר החטא שינה

ואין צריכין להכנה ללכת ממדריגה למדריגה, שהרי הם עומדים כבר צראש הקולם, אין צהם דין של מעלין בקודש, ואדרבה כל המקודש ציותר מוקדם לעשייתו, ועל דרך שאמרו (זכאים פט.) כל המקודש מחצירו קודם את חצירו ע"ש.

והנה דעת רש"י (לא-יח) דאין מוקדם ומאוחר בתורה, ומעשה העגל קודם לציווי המשכן ימים רבים, שהרי צ"ו צתמוז נשתצרו הלוחות, וציום הכפורים נתלצה הקצ"ה לישראל, ולמחרת התחילו צנדצת המשכן ע"ש. אמנם צהג"ה שם הציא מוזהר הק' (פרשת ויקהל קנז.) לציווי המשכן היה צארצעים ימים הראשונים טרם עשותם את העגל, וקודם רדתו מן ההר עשו את העגל, ומשה לא הגיד לישראל ציווי המשכן עד למחרת יום הכפורים שהיו ישראל מרוצים להקצ"ה ע"ש. — וגראה דעל זה כוון התנא דצי אליהו, צשעה שאמרו ישראל נעשה וגשמע מיד אמר הקצ"ה ויקחו לי תרומה, והיינו שציווי המשכן לא היה אחר חטא העגל, אלא צארצעים ימים הראשונים תיכף אחר קבלת התורה.

דבר ה', הרי תלמוד דרזים עדיף מעשיית המשכן, על כן הוצרך לצללל וחכמי לב שיעשו את המשכן.

והנה לא קם נביא עוד בישראל כמשה איש האלקים, שהיה מופלא במעלותיו, ופני משה כפני חמה מחמת אור ה' שהיה מאיר עליו. ולכן בתחלה כאשר הציוו היה למשה לבדו שהוא יעשה המשכן וכליו, הרי משה בחי' מלאך, כמו שנאמר (במדבר כ-יז) וישלח מלאך ויוציאנו ממזרים, ואין הוא צריך להתחיל מהקל אל החמור, על כן נטוה בעשיית ארון תחלה ואחר כך המשכן, שכל המקודש מוקדם. אבל לאחר עשיית העגל, שהוטל מלאכת המשכן על צללל, והוא לא היה במדריגתו של משה, על כן שפיר אמר שהסדר הוא, משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים. - ומשה מתחלה היה סבור צרוב ענותנותו, שגם צללל הגיע למדריגתו, שהרי קרא ה' בשם צללל צן אורי צן חור, מסתמא גם הוא כמלאך ה', ופניו כפני חמה מאור ה' המאיר עליו. אך כשראה שצללל אינו מסוגל לעבודה נשגבה כזו, להתחיל

לו ה' דבריו, והקדים אוהל מועד מתחלה, להיות מעלין בקודש.

ועל דרך זה יתבאר עוד, צמה שמתחלה נטוה משה לעשות המשכן בעצמו, ושז נאמר לו ראה קראתי בשם צללל צן אורי צן חור, כי הנה משה זכה שנמסרה לו כל התורה כולה בארבעים יום, ויתן אל משה ככלתו לדבר אמו זהר סיני (לא-יח), ומתחילה היה משה לומד תורה ומשכחה עד שניתנה לו צמתנה כלה לחתן (נדריס לח.). ואלמלי לא חטאו ישראל בעגל, היו גם הם זוכים למדריגה זו, וכמאמרם (עירובין נד:) מאי דכתיב, מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות (לז-יז), אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתכחה תורה מישראל [חרות משמע חקוק ואינו נמחה לעולם, על ידי הלוחות היתה התורה חקוקה לישראל מהשתכח מהן עולמית] ע"כ. אם כן לא היה משה טרוד כל ימיו בלימוד תורה ברזים לישראל, שלא היו שוכחין, ואז היה מופנה לעשות המשכן בעצמו. אבל להיות שחטאו ישראל, וזאו לשכחת התורה, ועמדו על משה מן הצוקר עד הערב לשמוע

מסר ציווי ה' לצלאל לעשות משכן וכליו, הרי תכלית הארון נשתנה מבתחלה, והוא, לתת לתוכס לוחות גשמיים מן הארץ, אשר פסל משה כראשונות.

ובעתה לוחות הראשונות, שהיו רוחניים מן השמים, אין עליהם שום מדידה והגבלה, ואינה תופסת מקום, ואין מחיצה של ברזל מפסקת כנגדה, והרי אפילו על הארון שהיו רק טפלה להלוחות, אמרו חז"ל (יומא כא.) דבר זה מסורת צידינו מאבותינו, מקום ארון אינה מן המדה [אינה תופס למעט ממדת החלל של צית כלום, דתניא ארון שעשה משה יש לו עשר אמות אויר לכל רוח, כשניתן באמצע צית הכפורת, והרי כל החלל לא היה אלא עשרים על עשרים, נמצא שאין מקום הארון ממעט כלום] ע"ש. ואם כן מכל שכן הלוחות עצמם אין תופסים מקום.

ולבן צפרשתינו, צעת ציווי ה' למשה ונתת אל הארון את 'העדות אשר אתן אליך', הרי הכוונה ללוחות ראשונות שהיו

מהארון תחלה, אמר לו, צלל אל-היית, עדיין אין אתה עומד נגד פני ה', אלא עומד צלל, ולכן סדר העבודה אלך הוא, משכן ארון וכלים.

והנה על הלוחות הראשונות נאמר, והלוחות מעשה אלקים המה, והמכתב מכתב אלקים הוא (לז-טו), וברש"י הוא בכבודו עשאן ע"כ. ובפרקי דרבי אליעזר (פרק מו) הלוחות לא נבראו מן הארץ אלא מן השמים, ושל ספירין הוא ע"כ. ובתרגום יונתן (לא-יח) שנלקחו מכסא הכבוד ע"ש. לא כן לוחות שניות, עליהם נאמר למשה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וגו', ועלית בצקר אל הר סיני (לז-א), שהראהו ממצב סנפיריון מתוך אהלו (תנחומא כט) ע"ש. ואם כן לוחות האחרונות אינם מעשה שמים, אלא אבנים גשמיים מן הארץ.

ולפי זה ציווי עשיית הארון לתת בו לוחות העדות, מתחלה היה עזור לוחות רוחניים מן השמים, והלוחות מעשה אלקים המה. אמנם לאחר חטא העגל שנשתברו לוחות הראשונות, ואז

הלוואות הראשונים שנשצרו, שאותם נתן הקב"ה למשה ע"כ. וכיון שניתן בצרון שמי סוגי לוואות, לוואות השניות מעשי ידי אדם, ולוואות הראשונות מעשה אלקים, על כן על הלוואות השניות אמר, ונתת אל הצרון את העדות אשר נתן אליך (כיון שגם אלו ניתנו אחר כתיבתם למשה). ושם אמר שנית על השצרי לוואות, ונתת את הכפורת על הצרון מלמעלה, ואל הצרון נתן את העדות אשר נתן אליך, שכיון שהמה מעשה אלקים, יוכל ליתן אותם בצרון, גם אחר שכיסה את הצרון בהכפורת.

וזדו כוונת התנא דבי אליהו, בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, כי באמת יש צפרשה זו כמה דיוקים, שמתחלה נאמרה עשיית המשכן למשה, ושם נמסרה לצלאל. ומתחלה נאמרה הסדר צרון וכלים ומשכן, וצלאל עשה משכן וכלים וארון. וגם מה שמתחלה נ"ה ליתן הכפורת ואחר כך העדות, וצלאל לא נתן העדות תחלה. אך לפי מה שציארנו באו שינויים אלו, בשביל שפרשת תרומה נאמרה קודם

רוחניים מן השמים, שאין זהם מדידה והגבלה, אין הכפורת מפסקת בינם לצין הצרון. ולכן נאמר מתחלה, ונתת את הכפורת על הצרון מלמעלה, ואחר כך ואל הצרון נתן העדות אשר נתן אליך, שגם אחר נתינת הכפורת על הצרון יוכל ליתן לתוכו העדות, כי על לוואות רוחניים גם מחילה של ברזל אינה מפסקת. לא כן, כאשר הקים את המשכן, שהיה כבר אחר החטא העגל, שהיו לוואות גשמיים שפסל משה למטה, אי אפשר לתת אותם אחר נתינת הכפורת, לכן נאמר ויתן את העדות אל הצרון, ואחר כך ויתן את הכפורת על הצרון מלמעלה.

ואולי יש לומר ליישב מה שהקשה רש"י, לא ידעתי למה נכפל, שהרי כבר נאמר ונתת אל הצרון את העדות אשר נתן אליך ע"כ. דהנה צחתם סופר (קכא). כתב, דיש צוה רמוז על מאמרים (צא צהרא יד.) לוואות ושצרי לוואות מונחים בצרון, כי לוואות שניות לא נתן הקב"ה למשה, כי משה חנצם והעלם להר, והקב"ה כתב עליהם ככל הדברים, ואשר נתן אליך הם

והנה תפיסת השגת התורה בתלמיד חכם הוא שלא כדרך הטבע, וכמאמרם (אבות ו-א) כל העוסק בתורה לשמה וכו', מגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק וכו' ע"ש. ומשה רבינו זכה לקבל כל התורה כולה, גם מה שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש, בארבעים יום, שזה חוץ לדרך הטבע. ואיחא בילקוט (שמואל רמז קכט) ודוד ברח וימלט ויבא אל שמואל (שמואל א יט-יח), אותה הלילה שברח דוד מלפני שאול, למד משמואל הנביא, מה שאין תלמיד ותיק לומד במאה שנה ע"כ. וסיפר הרבינו חיים ויטאל ז"ל, שראה פעם את רבו האר"י הק' שהיו שפתותיו דוצצות בעת שינמו. ואמר לו האר"י שלמד אז סתרי תורה בישיבה של מעלה. וכאשר ציקש ממנו שימסור לו מה שלמד, השיב לו האר"י, כי למד אז דברים כה רבים שאי אפשר למסרם בשבעים שנה. וזה רימז ה' בהארון, שכניסת העדות לתוך הארון הוא חוץ לדרך הטבע, גם כאשר יש הכפורת עליה, להורות כי השגת התורה בתוך התלמיד חכם שמרומזו בהארון, הוא צרכה שלא כדרך

חטא העגל, ועשייתו היה כבר אחר החטא וכנ"ל. וזהו שהשמיענו, שפרשת ויקחו לי תרומה נאמרה תיכף בשעה שישראל אמרו נעשה ונשמע, ולא אחר חטא העגל, ולא תאמר כי הפרשה נאמרה שלא כסדרן, ואין מוקדם ומאוחר בתורה, ובזה יתיישב לך השינויים שבין הפרשיות.

ויש בזה לימוד מוסר השכל, במה שזוהי ה' ליתן מתחלה את הכפורת, ושבו להכניס בתוכה את העדות, שזהו שלא כדרכי הטבע בעולם. והענין הוא, כי הארון רומז על התלמיד חכם, אשר בו ניתן העדות, ונא' דמלא ספרי (מגילה כח:), וכמו שדרשו חז"ל (יומא עב:): הנהגת תלמידי חכמים מהארון, כתיב זר וקרינן זר, זכה נעשית לו זר, לא זכה זרה הימנו. כתיב (דברים י-א) ועשית לך ארון עץ, וכתיב (שמות כה-י) ועשו ארון עצי שטים, מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מנזוים לעשות לו מלאכתו. מצית ומצחוף תצפנו, כל תלמיד חכם שאין תוכו כצרו אינו תלמיד חכם ע"ש. הרי כי הארון מורה על החכם העוסק בתורה.

(שנת סג.), ועל כן היו עומדים על הארון אשר בו הלוחות. אמנם הכרוזים שעשה שלמה המלך רומזים על צחינת זבולון, העוסקים במשא ומתן לקיים ולהחזיק התלמידי חכמים העוסקים בצורה, והם עומדים על הארץ סמוכים להארון מימינם ומשמאלם להשיג עליהם ע"ש. והנה התורה הקדושה, עץ חיים היא למחזיקים בה, והצלחת מחזיקי התורה הוא בזכותה של תורה, וכמו שהתורה הקדושה בעצמה היא למעלה מן הטבע, ולומדי תורה גם כן מונהגים מן השמים חוץ מגדרי הטבע להמציא להם מחייתם וכל זרעם, כמו כן היא בעשירי העם מחזיקי התורה ולומדיה, התורה עומלת לפנייהם שילליחו במעשיהם, גם כאשר מסחרם של אחרים לא מנליחים. ומקום עמידתם על הארץ, הוא על דרך נס, ואת כל היקום אשר צרליהם (דברים יא-י), זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו (פסחים קיט.), אינם מושג בדרך הטבע, ומקום הכרוזים אינה מן המדה.

הטבע, כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק.

ואיתא בגמרא שם (יומא כא.) שגם הכרוזים בנס היו עומדים, וברש"י גופי הכרוזים שעשה שלמה עומדים בארץ אלל הארון, אחד בצפון ואחד בדרום, וכנפיהם עשרים אמה פרושות מקיר אל קיר, כדכתיב כנף הכרוז חמש אמות, נמלאו הכנפים מחזיקים את כל החלל, נמלא עוצי הגוף אינו מן המדה ע"כ. ויש להבין, כי בשלמא ארון ברית ה' עם הלוחות, שלא היו מן המדה, שפיר מוצן שמגודל קדושת התורה לא תפסה מקום. אבל למה היה כן גם בהכרוזים, ולא עבד קודשא בריך הוא ניסא למגנא, שמקום הכרוזים אינו מן המדה.

וגראה על פי מה שכתב בתורת משה צפרשתינו (קלג. קלה.) כי הכרוזים שעשה משה, רומזים על לומדי התורה, שפניהם איש אל אחיו נוחים זה לזה בהלכה

על הטוב יזכר

ידידינו החשובים שהשמחה במעונם

שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר יאקב יוסף דוב וזיים ני"ו

לרגל נישואי בנו החתן יואל ני"ו

עב"ג בת הר"ר אהרן מתתי דייטש ני"ו

* * *

הר"ר אפרים וויטריאל ני"ו

לרגל הכנסת בנו לעול התורה והמצות

* * *

הר"ר יושע וואלף גרינפעלד ני"ו

לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר נחמיי כ"ץ ני"ו

לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר יעקב יוסף ליכטער ני"ו

לרגל הולדת התאומים למזל טוב

* * *

הר"ר צבי שטייף ני"ו

לרגל הולדת בנו למזל טוב